

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/8495,Uroczystosci-pogrzebowe-s-p-Augusta-Kowalczyka-Warszawa-9-sierpnia-2012.html>
11.03.2026, 14:10

Uroczystości pogrzebowe ś. p. Augusta Kowalczyka, Warszawa - 9 sierpnia 2012

9 sierpnia 2012 r. na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie odbędzie się pogrzeb Augusta Kowalczyka. Uroczystość żałobna rozpocznie się w Domu Pogrzebowym o godzinie 13.15.

POŻEGNANIE

August Kowalczyk – b. więzień KL Auschwitz – Birkenau, nr 6804, urodzony w 1921 roku w Tarnawej Górze, zmarł 29 lipca 2012 roku w Oświęcimiu. Wybitny aktor filmowy i teatralny, reżyser, szef artystyczny teatrów w Częstochowie i Warszawie. Jego dorobek artystyczny jest imponujący: wykreował 50 ról teatralnych, 44 role w teatrze telewizji, zagrał w 30 filmach, w tym w sześciu produkcji niemieckiej, brytyjskiej i japońskiej, wyreżyserował 37 sztuk teatralnych i 14 spektakli telewizyjnych. Szeroka widownia zna go przede wszystkim ze wspaniałych ról filmowych między innymi: Wójta Piotra w „Chłopach”, porucznika Johanna Dehne w „Stawce większej niż życie”, generała w „Janosiku”, gestapowca Schroedera w „Polskich drogach”, pułkownika Rivet’a w „Sekrecie Enigmy” i „Tajemnicy Enigmy”. Miłośnicy teatru ceną bardzo rolę Marka Antoniusza w „Antoniuszu i Kleopatrze” W. Szekspira, Mefistofelesa w „Fauście” J.W.Goethe’go, Gezy w „Garści piasku” Jerzego Przędzieckiego (nagroda), Karola Oszarskiego w „Kanadzie” Jana Kurczaba (nagroda). Jest autorem książki wspomnieniowej „Refren kolczastego drutu”, tomów poezji „Zakład asekuracyjny”, „Najtrudniej z sobą”, zbioru „Opowieści...” oraz publikacji w języku angielskim „Właśnie teraz”.

W maju 1940 roku przy próbie przedostania się z okupowanej Polski przez Słowację i Węgry do Polskiego Wojska we Francji, został aresztowany przez faszystowską żandarmerię słowacką, wydany w ręce Niemców i po pobycie w więzieniach w Dukli, Jaśle i Tarnowie, deportowany 4 XII 1940 roku do KL Auschwitz, z którego uciekł 10 VI 1942 roku podczas buntu Karnej Kompanii. Ukrywał się u śląskich rodzin Lysków i Sklorzów w Bojszowach. Do końca wojny walczył w szeregach Armii Krajowej.

Po przejściu na emeryturę w 1981 roku, podjął wieloletnią działalność społeczną, mającą na celu krzewienie prawdy historycznej o KL Auschwitz-Birkenau. Od kwietnia 1982 roku do 10 czerwca 2012 zaprezentował 6804 razy autorski monodram „6804 – czyli z pamięci gawęda osobista Augusta Kowalczyka – byłego więźnia KL Auschwitz” dla ponad dwóch i pół milionów widzów – uczniów wszystkich typów szkół i studentów w całej Polsce, a także w Japonii, Niemczech, Holandii, Czechach, Rosji i USA. Wypełnił w ten sposób misję swojego życia, by ilość relacji Świadka Czasu była równa Jego numerowi obozowemu.

Był współanimatorem i duchem sprawczym Międzynarodowego Konkursu Plastycznego „Ludzie ludziom zgotowali ten los”, organizowanego co roku przez Młodzieżowy Dom

Kultury Nr 1 im. Artystów Rodu Kossaków w Tychach dla młodzieży europejskiej. Konkurs odbywał się pod patronatem oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach. Te trwające już kilkadziesiąt lat akcje edukacyjne przyniosły widzom realną wiedzę historyczną o największym koszmarze dwudziestego wieku, uwrażliwiły młodych ludzi na nieszczęście, ból i cierpienie, przynosiły też nadzieję, że dobro i miłość muszą zwyciężyć. Honorowy obywatel gminy Bojszowy i miasta Oświęcim. Jako wieloletni wiceprezes Zarządu Głównego Towarzystwa Opieki nad Oświęcimiem i przewodniczący Krajowej Rady Polskiej Unii Ofiar Nazizmu, obecnie przewodniczący Rady Fundacji Pomnik – Hospicjum Miastu Oświęcim – czynnie uczestniczył w przygotowaniu i realizacji wielu ważnych przedsięwzięć upamiętniających kolejne rocznice wyzwolenia KL Auschwitz – Birkenau i rocznice buntu Karnej Kompanii. Ważnym przedsięwzięciem były budowa i odsłonięcie Oświęcimskiego Pomnika – Krzyża z Tablicami w Bojszowach.

Ostatnie jedenaście lat swojego życia poświęcił realizacji pomysłu, budowie i przekazaniu do użytku Pomnika-Hospicjum Miastu Oświęcim, który jest hołdem złożonym tym mieszkańcom Oświęcimia, którzy z narażeniem życia pomagali w czasie wojny więźniom KL Auschwitz.

Koło historii zatoczyło się... Właśnie w tym hospicjum August Kowalczyk zasnął w Panu...

Teresa Wodzicka
Dyrektor Młodzieżowego
Domu Kultury Nr 1
im. Artystów Rodu Kossaków
w Tychach